

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Ryszard CZERNIAWSKI

RPO-716945-VII-720.5/12/A1

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 23.01.2013 r.

Prokuratura Rejonowa
w Chełmnie
ul. Krótka 1a
86-200 Chełmno

1698777

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W trakcie wizytacji Aresztu Śledczego w Chełmnie w dniach 22-23.11.2012 r. przedstawiciele Zespołu Krajowy Mechanizm Prewencji pozyskali informację, iż w dniach 16-19.11.2012 r. czterech tymczasowo aresztowanych przebywało w warunkach przeludnienia. W piątek 16.11.2012 r. w godzinach wieczornych do celi nr 21 o powierzchni 9,02 m² zostało wstawione dodatkowe łóżko i zakwaterowano w niej czwartą osobę. Taki stan rzeczy utrzymywał się do poniedziałku 19.11.2012 r. do godzin popołudniowych.

Nadmienić należy, iż zgodnie z przekazanymi przez dyrekcję informacjami, w okresie poprzedzającym wizytację w jednostce nie były wydawane decyzje o umieszczeniu osadzonych w warunkach poniżej 3m² na osobę.

W celu weryfikacji uzyskanych informacji przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji w dniu 22.11.2012 r. zwrócili się z prośbą do pracownika działu ewidencji Aresztu Śledczego w Chełmnie o przedstawienie wykazu zakwaterowania dwóch osób tymczasowo aresztowanych, które w analizowanym okresie miały przebywać w celi nr 21. Zgodnie z uzyskanymi drogą ustną wyjaśnieniami obaj tymczasowo aresztowani w okresie 14-19.11.2012 r. przebywali w celi nr 28. Udostępniony wykaz stanu osobowego celi nr 28 w dniach 16-19.11.2012 r. informacji tych jednak nie potwierdził. Tym samym naruszony

został art. 20 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (Dz. U. 2007, Nr 30, poz. 192) przyznający przedstawicielom Krajowego Mechanizmu Prewencji dostęp m.in. do wszystkich informacji dotyczących traktowania osób pozbawionych wolności, jak również warunków ich zatrzymania.

Wobec powyższego, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zapoznali się z nagraniami monitoringu korytarza z dnia 19.11.2012 r. Na podstawie nagrania ustalono m.in., iż o godz. 7.50 na stole obok drzwi do celi nr 21 ustawione były cztery komplety naczyń do śniadania, o godz. 10.42 z celi nr 21 do kontroli wyszło czterech mężczyzn, o godz. 12.45 do celi nr 21 wprowadzono czterech osadzonych, o godz. 14.58 dwóch mężczyzn opuściło celę zabierając rzeczy i materace, o godz. 17.36 dwaj osadzeni wynieśli łóżko z celi nr 21.

Kopię nagrania przesyłam w załączeniu.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa niedopełnienia obowiązku wynikającego z art. 110 § 2d k.k.w. przez dyrektora Aresztu Śledczego w Chełmnie oraz niedopełnienia obowiązków poprzez podanie nieprawdziwych informacji przez pracownika działu ewidencji, stąd też, wypełniając obowiązek wynikający z art. 304 § 2 k.p.k., składam niniejsze zawiadomienie.

Załącznik 1.

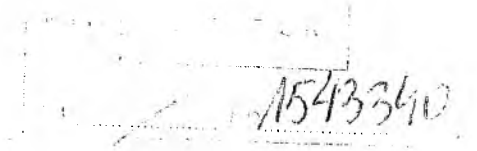

PROKURATURA REJONOWA
W GRUDZIĄDZU

ul. Legionów 46
86-300 GRUDZIĄDZ

Grudziądz, dnia 21 marca 2013 r.

716945 12

1 Ds. 300/13

dot. RPO-716945-VII-720.5/12/AI

**Biuro Rzecznika
Praw Obywatelskich**

**Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

AJ
2013-04-03

ZAWIADOMIENIE

Zawiadamiam, że postanowieniem z dnia 18 marca 2013 r. w Prokuraturze Rejonowej w Grudziądzu zostało wszczęte śledztwo w sprawie niedopełnienia obowiązków i przekroczenia uprawnień w okresie od 16 do 23 listopada 2012 r. w Chełmnie przez funkcjonariuszy służby więziennej Aresztu Śledczego w Chełmnie poprzez osadzenie czterech osób pozbawionych wolności w celi mieszkalnej nr 21 o powierzchni 9,02 m², bez wydania decyzji w trybie art. 110 kkw, oraz poinformowanie, niezgodnie z prawdą, członków Zespołu Krajowego Mechanizmu Prewencji o osadzeniu tymczasowo aresztowanych w celi innej niż przeludniona cela nr 28, czym działali na szkodę interesu prywatnego osób pozbawionych wolności, tj. o czyn z art. 231 § 1 kk.

*Prokurator
Prokuratury Rejonowej
Marcin Licznarski*

Areszt Śledczy w Chełmnie
ul. 22 Stycznia 3a
86-200 Chełmno

Chełmno, dnia 4 kwietnia 2013 r.

L. dz. DP – 0912/1/13/2531

716945 A2
1545236
A2
2013-04-11

Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na pismo RPO – 716945-VII-720.5/12/AI z dnia 27.02.2013 r. w załączeniu przesyłam odpowiedź odnośnie zawartych wniosków oraz wykonanych zaleceń zawartych w Raporcie z wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji, która miała miejsce w Areszcie Śledczym w Chełmnie w dniach 22 i 23 listopada 2012 r.

Ad. 1

"zaprzestanie osadzania osób skazanych i tymczasowo aresztowanych w warunkach poniżej 3m² na osobę bez decyzji, o której mowa w art. 110 § 2d Kkw"

Legalność pobytu.

W związku ze stwierdzeniem pobytu czterech osób tymczasowo aresztowanych w warunkach przeludnienia w dniach 16 – 19.11.2012 r. bez wydania stosownej decyzji zostało wszczęte przez dyrektora jednostki postępowanie wyjaśniające. Powyższe postępowanie wykazało, iż funkcjonariusz działu ewidencji nie dopełnił obowiązków służbowych i błędnie zinterpretował obowiązujące uregulowania prawne i nie poinformował koordynatora do spraw właściwego rozmieszczenia osadzonych o konieczności przygotowania decyzji o umieszczeniu tymczasowo aresztowanych w warunkach nie zapewniających kodeksowej normy powierzchni mieszkalnej. Przeprowadzono szkolenie z koordynatorem ds. właściwego rozmieszczania osadzonych w celach mieszkalnych, jego zastępcą oraz funkcjonariuszami działu ewidencji, mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w przyszłości. Z funkcjonariuszem działu ewidencji odpowiedzialnym za niewłaściwe rozmieszczenie przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą, utrwaloną w formie notatki służbowej. Ponadto uzyskano opinię radcy prawnego, zgodnie z którą w przedmiotowej sprawie nie doszło do wypełnienia znamion przestępstwa stypizowanego w art. 231 § 1 kodeksu karnego. Tymczasowo aresztowani przebywający wówczas w celi przeludnionej złożyli pisemne oświadczenia, że powyższa sytuacja nie wpłynęła negatywnie na ich samopoczucie i nie zgłaszają żadnych roszczeń w związku z takim, krótkotrwałym sposobem osadzenia.

Jednocześnie, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie osadzania skazanych i tymczasowo aresztowanych warunkach poniżej 3 m² na osobę, bez decyzji, o której mowa w art. 110 § 2d Kkw, objąłem osobistym nadzorem problematykę rozmieszczania osadzonych w jednostce.

Z uwagi na złożenie przez Krajowy Mechanizm Prewencji doniesienia o popełnieniu przestępstwa na dzień dzisiejszy postępowanie prowadzi Prokuratura Rejonowa w Grudziądzu.

Warunki bytowe.

"W trakcie oglądu jednostki przedstawiciele KMP dokonali pomiaru powierzchni mieszkalnej w celi 10-osobowej. Przeprowadzona czynność ujawniła, iż całkowita powierzchnia mieszkalna w celi nr 37 wynosi 28 m²"

Powyższy pomiar potwierdził kierownik działu kwatermistrzowskiego. Przedmiotowych pomiarów dokonano dnia 22.11.2012 r., wówczas dyrektor jednostki przebywał na urlopie. O powyższych wnioskach poinformowano dyrektora podczas podsumowania w dniu 23.11.2012 r. Niezwłocznie podjęto decyzję o przemieszczeniu jednego skazanego do innej celi mieszkalnej. Z uwagi na wysoki stan zaludnienia we wspomnianym dniu utworzono celę mieszkalną jednoosobową w pomieszczeniu nr 29 oraz wyposażono je w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy. Powyższy stan utrzymywał się do dnia 28.11.2012 r., gdyż umieszczony tam skazany został zwolniony wskutek otrzymania warunkowego przedterminowego zwolnienia. Należy jednak dodać, iż przedmiotowa cela nr 37 jest przeznaczona dla skazanych odbywających karę po raz pierwszy, zatrudnionych w głównej mierze poza obrębem jednostki w systemie bez konwojenta. Umieszczeni tam osadzeni korzystają z przepustek, które są im udzielane bardzo często – w roku 2012 udzielono w trybie art 138 § 1 ust. 7 i 8 Kkw 164 zezwolenia na opuszczenie jednostki w formie widzeń i przepustek, z czego ok. 90% wykorzystali skazani z celi 37. Zatem ich pobyt w celi mieszkalnej jest ograniczony w stosunku do pozostałych osadzonych nie korzystających z powyższych przywilejów. Do dnia wizytacji w jednostce obowiązywał wykaz powierzchni pomieszczeń mieszkalnych ustalony na podstawie pomiarów dokonanych w dniu 18.09.2009 r. przez powołaną do tego celu komisję. W wyniku podjętych czynności ustalono, iż przewodniczącym komisji był młodszy chorąży Marcin Nowaczek – technik działu kwatermistrzowskiego, który przebywa obecnie na zaopatrzeniu emerytalnym. W skład komisji weszli również szer. Michał Paczkowski – magazynier działu kwatermistrzowskiego oraz pracownik działu kadr Mirosław Pusz, który również przebywa na zaopatrzeniu emerytalnym. Szeregowy Michał Paczkowski twierdzi, że pomiary powierzchni przeprowadzane były zgodnie z obowiązującymi przepisami i nie jest w stanie wyjaśnić skąd wzięta się różnica w wielkości celi nr 37. Z w/w przeprowadzono rozmowę instruktazową i zobowiązano go pisemnie do przestrzegania zasad dokonywania obmiaru pomieszczeń zgodnie z zarządzeniem nr 7/2012 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 stycznia 2012 roku w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych. W międzyczasie nie wykonywano żadnych prac budowlanych, które miałyby istotny wpływ na powierzchnię celi mieszkalnej.

Komisja powołana przez dyrektora jednostki w dniu 26.11.2012 r. dokonała pomiaru powierzchni w celach mieszkalnych. Wyniki pomiarów powierzchni były zgodne z protokołem z pomiarów powierzchni z dnia 18.09.2009 r. za wyjątkiem celi nr 37.

W związku z powyższym zmniejszono pojemność celi nr 37 o jednego osadzonego. Obecna ilość miejsc zakwaterowania w celi nr 37 wynosi 9 osadzonych.

Ad. 2'

"dokonanie pomiaru powierzchni mieszkalnej we wszystkich celach w jednostce"

Warunki bytowe.

Jak wskazano wyżej, w dniu 26.11.2012r. komisja powołana przez dyrektora jednostki dokonała pomiaru powierzchni w celach mieszkalnych. Wyniki pomiarów przedstawiono dyrektorowi w protokole z pomiarów powierzchni cel mieszkalnych w dniu 27.11.2012 r. Nie stwierdzono, aby ustalona powierzchnia cel, za wyjątkiem celi nr 37, determinowała konieczność zmiany ich pojemności.

Ad. 3

"wykonanie trwałej zabudowy kąpoków sanitarnych w celach mieszkalnych"

Warunki bytowe.

W planie finansowym na rok 2013 zostały wydzielone, przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Bydgoszczy środki finansowe na wykonanie trwałej zabudowy kąpoków sanitarnych w celach mieszkalnych. W jednostce 7 cel mieszkalnych nie posiadało trwałej zabudowy. Do dnia 29 marca 2013 roku cztery cele mieszkalne wyposażono w trwałe zabudowy kąpoków sanitarnych. Pozostałe 3 cele zostaną wyremontowane do końca kwietnia 2013 roku.

Ad. 4

"wyposażenie piętrowych łóżek w drabinki i barierki zabezpieczające przed upadkiem"

Warunki bytowe.

Do końca roku 2013 w drabinki i barierki zabezpieczające przed upadkiem zostanie wyposażonych 7 piętrowych łóżek. W dniu 19.12.2012 r. została podpisana umowa nr Dkw-220/3b/12 pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Służby Więziennej a Bałtycką Instytucją Gospodarki Budżetowej BALTICA m.in. na wyposażenie piętrowych łóżek w drabinki, szuflady i barierki zabezpieczające. Termin realizacji przedmiotu umowy upływa 30 listopada 2013 roku. Pozostałe łóżka znajdujące się w naszej jednostce zostaną wyposażone w drabinki, szuflady i barierki zabezpieczające do 2017 roku zgodnie z terminem określonym w projekcie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Nadmienić należy również, iż jednostki nie mogą wykonywać modernizacji łóżek poza podpisaną umową, przetarg na modernizację łóżek realizowany jest w ramach ustawy Prawo Zamówień Publicznych.

Ad. 5

"wymianę zniszczonej odzieży, ręczników i ścierek na nowe"

Warunki bytowe.

Dokonano przeglądu odzieży, ręczników i ścierek osadzonych. Wszystkie zniszczone rzeczy wycofano z użytku i przygotowano do wybrakowania. Osadzonym w miarę posiadanych zapasów magazynowych wydano nową odzież, ręczniki i ściereki. Stan i jakość odzieży, ręczników i ścierek jest na bieżąco kontrolowany przez funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego – kwatermistrza oddziałowego. Powyższy funkcjonariusz został zobowiązany do niezwłocznego reagowania i wymiany zużytych przedmiotów.

Ad. 6

"zamontowanie w łazni uchwyty dla osadzonych o obniżonej sprawności fizycznej"

Warunki bytowe.

W łazni dla osadzonych zamontowano przy stanowisku z prysznicem manualnym poręcz oraz siedzenie dla osób o obniżonej sprawności fizycznej. Zamontowane urządzenia spełniają wszelkie wymogi bezpieczeństwa dla osób niepełnosprawnych.

Ad. 7

"zwiększenie częstotliwości kąpieli dla osadzonych"

Warunki bytowe.

Zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza.

W Areszcie Śledczym w Chełmnie wszyscy osadzeni mają możliwość przynajmniej raz w tygodniu skorzystać z ciepłej kąpieli. Ponadto, osadzeni zatrudnieni mają możliwość korzystania z kąpieli codziennie po pracy. Z dodatkowej kąpieli korzystają również skazani, względem których sformułowano odpowiednie zalecenia lekarskie. Dodatkowo, w miesiącach letnich, gdy temperatury są bardzo wysokie, częstotliwość kąpieli zostaje zwiększona na wniosek lekarza.

Ad. 8

"zamontowanie słuchawki prysznicowej w stanowisku z prysznicem manualnym"

Warunki bytowe.

W trakcie wizytacji łaźni przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji słuchawka prysznicowa przy stanowisku z prysznicem manualnym była czasowo zdemontowana i znajdowała się w magazynie czystej odzieży. Powyższa praktyka miała na celu udostępnienie osadzonym, korzystającym z łaźni, dogodnego stanowiska poboru ciepłej wody, którą osadzeni zabierają do cel mieszkalnych i wykorzystują do prania bielizny osobistej. W przypadku, gdy grupa osadzonych liczy 9 osób lub istnieje potrzeba skorzystania z kąpieli osoby niepełnosprawnej, słuchawka prysznicowa jest każdorazowo montowana we właściwym miejscu.

Ad. 9

"rozważenie możliwości prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane z ich adwokatami i pełnomocnikami"

Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym.

Umożliwienie tymczasowo aresztowanym korzystania z aparatów telefonicznych stoi w opozycji do art. 217c kodeksu karnego wykonawczego, który zabrania korzystania tej grupie osób z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej.

Ad. 10

"zaprzestanie dokonywania kontroli rozmów telefonicznych skazanych z ich adwokatami oraz pełnomocnikami"

Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym.

Skazani mają prawo do kontaktu z przedstawicielami o których mowa w art. 8 § 3 Kkw. Treść rozmów z w/w osobami w AŚ w Chełmnie nie podlega kontroli. Umieszczenie aparatu samoinkasującego w bezpośrednim kontakcie dyżurki oddziałowego pozwala jedynie na weryfikację wykonywanych rozmów zgodnie z przeznaczeniem. Powyższą

kwestię reguluje § 16 pkt. 5 Porządku Wewnętrznego cyt. "Skazani mają prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym, innymi organami międzynarodowej ochrony praw człowieka oraz organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi lub samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka w godzinach urzędowania administracji tj. w w godz. od 7.30 do 15.30. Skazany składa zgłoszenie, w którym określa rozmówcę. Zgłoszenia dokonywane są na podstawie pkt 3, numer telefonu i dane personalne podane w zgłoszeniu podlegają weryfikacji pod kątem ich prawdziwości. Rozmowy z w/w osobami lub przedstawicielami instytucji nie są ograniczone czasowo."

Jednostka nasza niejednokrotnie zwracała się do przedstawicieli Telekomunikacji Polskiej S.A. o zamontowanie dodatkowych aparatów samoinkasujących. Jednak z uwagi na brak możliwości technicznych po stronie TP S.A. uzyskiwano odpowiedź negatywną. Istotnie wykonując połączenia telefoniczne można odnieść wrażenie podsłuchiwania rozmowy, gdyż niekiedy występują trzaski i pogłos. Wynika to z bardzo dużej eksploatacji jedyne go w jednostce aparatu samoinkasującego. Powyższe mankamenty wielokrotnie były zgłaszane za pośrednictwem infolinii TP S.A. przez kierownika działu kwatermistrzowskiego.

Ponadto, w jednostce w pełni realizuje się polecenie Dyrektora Generalnego Służby Więziennej zawarte w piśmie BPR-073-54/11/2812 z dnia 8 lipca 2011 roku w sprawie możliwości korzystania przez skazanych z rozmów telefonicznych z podmiotami, o których mowa w art 8 §3 Kkw. Powyższe polecenie zostało szczegółowo omówione z funkcjonariuszami i pracownikami podczas odprawy penitencjarno-ochronnej w dniu 26 lipca 2011 roku. Wówczas na podstawie powyższego pisma zweryfikowano dotychczasowy porządek wewnętrzny i wydano nowe zarządzenie nr 41/11 Dyrektora Aresztu Śledczego w Chełmnie z dnia 23 sierpnia 2011 roku w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego, które precyzyjnie uregulowało kwestię prowadzenia rozmów skazanych z samoinkasujących aparatów telefonicznych, z podmiotami o których mowa w art. 8 § 3 Kkw.

Ad. 11

"stworzenie sali widzeń dla tymczasowo aresztowanych"

Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym.

Areszt Śledczy w Chełmnie dysponuje trzema pomieszczeniami do udzielania widzeń. Widzenia osadzonych i tymczasowo aresztowanych z rodziną w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt udzielane są w największym pomieszczeniu, tj. sali widzeń. Natomiast widzenia tymczasowo aresztowanych w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt realizowane są w ten sposób, iż tymczasowo aresztowany przebywa w osobnym pomieszczeniu, komunikując się z odwiedzającymi poprzez siatkę. Widzenia odbywają się w soboty, tj. dzień wolny od pracy administracji i wówczas w pokojach sąsiadujących z miejscem udzielania widzeń dla tymczasowo aresztowanego, nie przebywają osoby postronne, a jedynie jeden funkcjonariusz dozoru widzenia. W Raporcie nie wspomniano o trzecim pomieszczeniu, które wykorzystywane jest do kontaktów osadzonych z obrońcami lub pełnomocnikami. Wspomniane pomieszczenie znajduje się pomiędzy salą widzeń a pokojem przesłuchań i odizolowane jest od pozostałych pomieszczeń drzwiami. Powyższe rozwiązanie zapewnia intymność oraz poufność wymiany informacji między osobą odwiedzającą a osadzonym, co w pełni realizuje dyspozycję art. 215 Kkw.

Ad. 12

"zaprzestanie przeprowadzania kontroli osobistej osadzonych w pomieszczeniu monitorowanym lub wyposażenie kamer w funkcję maskowania intymnych części ciała".

Traktowanie.

W pomieszczeniu monitorowanym, funkcjonariusz pełniący służbę na posterunku bramowego, zobowiązany jest w trakcie dokonywania kontroli szczegółowej osadzonych do wyłączenia kamery, za pomocą przełącznika znajdującego się przy włączniku oświetlenia wspomnianego pomieszczenia. Dodatkowo, w sąsiednim pomieszczeniu, które również jest wykorzystywane do przeprowadzania szczegółowej kontroli osobistej, zamontowano kamerę wyposażoną w funkcję maskowania intymnych części ciała.

Ad. 13

"przeformułowanie §§ 13, 14 i 16 Zarządzenia Wewnętrznego"

Prawo do informacji.

Na podstawie zaleceń Krajowego Mechanizmu Prewencji dokonano przerehabilitacji §§ 13 i 14 oraz §16 Zarządzenia Dyrektora Aresztu Śledczego w Chełmnie z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego, w taki sposób, iż wyeliminowano odesłania do odpowiednich przepisów Kodeksu Karnego Wykonawczego, a w zamian zamieszczono bezpośrednio sformułowania niezbędne do zrozumienia regulacji zawartych w porządku wewnętrznym.

Ad. 14

"udostępnienie osadzonym egzemplarzy kodeksu karnego wykonawczego z aktualnym stanem prawnym"

Prawo do informacji.

Osadzeni mają stały dostęp do aktualnych kodeksów karnych wykonawczych. Jeden egzemplarz (obecnie wycofany z obiegu), który w trakcie wizytacji znajdował się w celi mieszkalnej, był zbiorem aktów prawnych i służył jako pomoc skazanemu przy analizie porównawczej starego stanu prawnego z aktualnie obowiązującym stanem prawnym. Ponadto dokonano przeglądu wszystkich kodeksów, zapewniając tym samym osadzonym dostęp wyłącznie do aktów prawnych obecnie obowiązujących.

Ad. 15

"każdorazowe informowanie osadzonych o przyczynach dokonywanych przemieszczeń między celami"

Traktowanie.

Z uwagi na zgłoszony przez osadzonych problem bardzo częstych zmian cel mieszkalnych, dyrektor złożył w tej sprawie wyczerpujące wyjaśnienia w dniu 23 listopada 2013 roku podczas posumowania wizyty KMP. Zgodnie z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności "W razie potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej takiej celi". Także zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania tymczasowego aresztowania "W razie potrzeby tymczasowo aresztowany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej takiej celi". Należy dodać, iż w praktyce osadzeni są informowani przez wychowawcę i oddziałowego o przyczynach przemieszczeń.

Ad. 16

"zakup lampy dentystycznej"

Prawo do ochrony zdrowia.

Zgodnie z poleceniem zawartym w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Aresztu Śledczego w Chełmnie wystąpiono do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Bydgoszczy o przyznanie dodatkowych środków finansowych na zakup lampy dentystycznej. Obecnie jednostka nie posiada środków finansowych na zakup w/w sprzętu.

Ad. 17

"wykorzystywanie izby chorych zgodnie z przeznaczeniem"

Prawo do ochrony zdrowia.

W Areszcie Śledczym w Chełmnie znajduje jedna izba chorych czasowo wykorzystywana na celę mieszkalną. Z chwilą, gdy lekarz zleci konieczność umieszczenia osadzonych w izbie chorych, umieszcza się tam chorego, a przebywających tam osadzonych przemieszcza się do innej celi mieszkalnej. Powyższą kwestię reguluje Zarządzenie nr 68/10 Dyrektora Aresztu Śledczego w Chełmnie z dnia 20 sierpnia 2010r. w sprawie kwalifikowania izby chorych na celę mieszkalną. Nadmienić należy, że sytuacje, w których zaistniała konieczność wykorzystania izby chorych zgodnie z przeznaczeniem występują marginalnie. Powyższą tezę potwierdza Kierownik Zakładu Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego w Chełmnie, który sprawuje to stanowisko od 28 lat.

Ad. 18

"przeprowadzanie badań lekarskich pod nieobecność funkcjonariusza nie wykonującego zawodu medycznego"

Prawo do ochrony zdrowia.

W Areszcie Śledczym w Chełmnie praktyką jest, że świadczenia medyczne udzielane są w obecności funkcjonariuszy i pracowników służby zdrowia. Badania lekarskie w obecności funkcjonariusza lub pracownika niemedyceznego odbywają się tylko na wniosek lekarza lub pielęgniarki

W futejszej jednostce wdrożone są procedury zgodne z pismem⁷ BSZ-073/117/09/1090 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 8 grudnia 2009r., a mianowicie:

- w sytuacji, kiedy zastosowanie mają przepisy art. 115 §7 Kkw, funkcjonariusze i pracownicy zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności w każdym możliwym przypadku powinni udzielać świadczeń zdrowotnych bez obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego,
- w sytuacjach, kiedy zastosowanie mają przepisy art. 115 §8 Kkw, obecność funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego należy ograniczyć wyłącznie do sytuacji, w których o taką obecność wnioskuje osoba udzielająca świadczeń medycznych.

Powyższe pismo zostało omówione na odprawie penitencjarno – ochronnej w dniu 22.12.2009 roku i wówczas wydano stosowne polecenia. Dodatkowo, z uwagi na fluktuację kadry dowódczej działu ochrony, z treścią pisma wielokrotnie zapoznano wszystkich dowódców zmian oraz osoby ich zastępujące (podczas odpraw służbowych w dniach 16.03.2010r., 28.10.2010r., 31.05.2011r., 27-30.12.2011r., 25.09.2012r.). Po raz kolejny, z treścią pisma zapoznano wszystkich funkcjonariuszy i pracowników Aresztu Śledczego w Chełmnie w dniu 26.03.2013 r. podczas odprawy ogólnozakładowej, gdzie

przypomniano obowiązujące w tej sprawie uregulowania.

Ponadto pomieszczenie ambulatorium wyposażone jest w system sygnalizacji napadu, dzięki któremu lekarz lub pielęgniarka może w przypadku sytuacji zagrożenia uruchomić alarm i przywołać funkcjonariusza.

Równocześnie pragnę zwrócić uwagę, że w tej sprawie żaden z osadzonych wcześniej nie zwracał się do mnie bezpośrednio ze skargą na postępowanie funkcjonariuszy czy też pracowników cywilnych. Nadmieniam, że w okresie obowiązywania nowych zasad przeprowadziłem do czasu wizytacji KMP 90 rozmów indywidualnych z osadzonymi, które są udokumentowane w zeszycie „zgłaszających się na rozmowy do dyrektora i kierowników działów”. Żaden ze zgłaszających się osadzonych nie kwestionował sposobu udzielania świadczeń medycznych w jednostce.

Ad. 19

"wykorzystywanie świetlicy zgodnie z przeznaczeniem"

Oddziaływania kulturalno – oświatowe.

W Areszcie Śledczym w Chełmnie znajduje się jedna świetlica, która w przypadku wzrostu zaludnienia czasowo wykorzystywana jest na celę mieszkalną, wówczas do zajęć świetlicowych wykorzystywana jest sala widzeń. Nadmieniam, że wszystkie cele mieszkalne w dniu wizytacji KMP były wyposażone w odbiorniki telewizyjne. Pomimo wykorzystywania świetlicy na celę mieszkalną jakość prowadzonych oddziaływań kulturalno-oświatowych w tutejszej jednostce jest na wysokim poziomie. Niemniej jednak w miarę możliwości będziemy dążyć do wykorzystania świetlicy tylko i wyłącznie do prowadzenia zajęć kulturalno-oświatowych, tj. zgodnie z jej przeznaczeniem

Ponadto dodać należy, że przy wykorzystywaniu izby chorych i świetlicy na cele mieszkalne przyświeca nadrzędny cel, jakim jest zapewnienie każdemu osadzonemu ustawowego prawa do 3 m² powierzchni mieszkalnej celi. Uwzględniając aktualny stan zaludnienia oraz ograniczenia architektoniczne jednostek, Centralny Zarząd Służby Więziennej, zobowiązał dyrektorów jednostek do podejmowania działań w celu ograniczenia skutków przeludnienia. Powyższe zadanie realizowane jest m.in. poprzez okresową zmianę przeznaczenia pomieszczeń i wykorzystywanie ich zgodnie z aktualnymi potrzebami, w sposób gwarantujący możliwie najwyższy stopień przestrzegania praw osób pozbawionych wolności.

Z poważaniem

Dyrektor
Aresztu Śledczego w Chełmnie
[Podpis]
mgr mgr Marija Orpermann

Wykonano w 4 egz.:

Egz. 1 – adresat

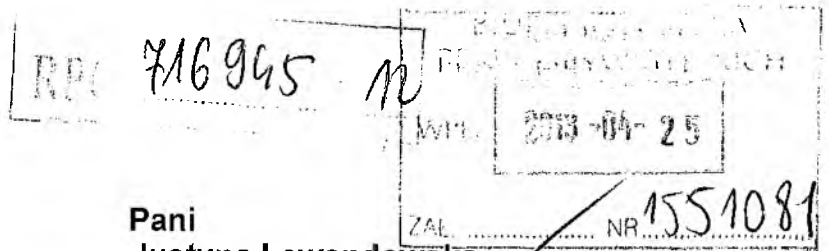
Egz. 2 – Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Bydgoszczy

Egz. 3 – Zespół Kontroli CZSW w Warszawie

Egz. 4 – a/a

MG/WK

Bydgoszcz, 2013.04. 18.....

Pani
Justyna Lewandowska
Dyrektor Zespołu
"Krajowy Mechanizm Prewencji"

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Al. Solidarności 77
00-090 W A R S Z A W A

A)

2013-04-29

Odpowiadając na pismo nr RPO-716945-VII-720.5/12/AI z dnia 27.02.2013 r., wraz z którym otrzymałem Raport z wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji w Areszcie Śledczym w Chełmnie, uprzejmie informuję, co następuje:

Kopią pisma z dnia 04.04.2013 r., l.dz. DP-0912/1/13/2531 dyrektor Aresztu Śledczego w Chełmnie poinformował mnie o sposobie realizacji zaleceń sformułowanych w wyniku wizytacji KMP. Po zapoznaniu się ze stanowiskiem dyrektora w/w jednostki oraz uzyskaniu opinii specjalistów okręgowego inspektoratu, nie wnoszę zastrzeżeń do treści przesłanej Państwu odpowiedzi.

Wnioski i zalecenia zawarte w Raporcie zostały wdrożone do realizacji, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z obowiązujących przepisów, natomiast te, wymagające pozyskania środków finansowych, ujęto w stosownych planach.

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Bydgoszczy
z up. specjalista
por. Henryk Hałas

Wykonano w 4 egz.

- egz. 1 – adresat
- egz. 2 - Zespół Kontroli CZSW (ds. ZK-0912-9/13/145)
- egz. 3 - Dyrektor AŚ w Chełmnie
- egz. 4 – a/a

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-716945-VII-720.5/12/A1**

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Zespół
„Krajowy Mechanizm Prewencji”

Warszawa, 2013 -06- 27

**mjr Marek Oppermann
Dyrektor Aresztu Śledczego
ul. 22 stycznia 3a
86-200 Chełmno**

173/1408

Szanowny Panu Dyrektore,

W odpowiedzi na pismo z dnia 4 kwietnia 2013 r. uprzejmie dziękuję za ustosunkowanie się do zaleceń zawartych w raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji. Jednocześnie pragnę odnieść się do niektórych z przedstawionych przez Pana Dyrektora kwestii.

Pewne wątpliwości przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji budzą udzielone przez Pana Dyrektora wyjaśnienia, zgodnie z którymi ujawniony podczas przeprowadzonej wizytacji prewencyjnej pobyt czterech osób tymczasowo aresztowanych w dniach 16-19.11.2012 r. w warunkach przeludnienia bez wydania decyzji, o której mowa w art. 110 § 2d oraz 2e kkw spowodowany był niewłaściwą interpretacją obowiązujących przepisów przez funkcjonariusza działu ewidencji. Pragnę zauważyć, że wspomniane przepisy wydają się nie pozostawiać wątpliwości w zakresie obowiązków jakie wynikają z nich dla dyrektora jednostki penitencjarnej w przypadku osadzania osób pozbawionych wolności w warunkach poniżej 3m² na osobę. Zarówno art. 110 § 2d kkw, jak i art. 110 § 2e kkw zawierają bowiem jednoznaczne sformułowania: „wydając decyzję na podstawie § 2a-2c” oraz „w decyzji wydanej na podstawie § 2a-2c”. Wobec powyższego oraz zgodnie z zasadą *clara non sunt interpretanda* ustalenie ich właściwego znaczenia nie wymaga dokonywania wykładni, a zatem przyczyny błędnego zrozumienia przepisów pozostają trudne do ustalenia.

Mając na uwadze przedstawione argumenty bardzo proszę o sprecyzowanie na czym polegał wspomniany błąd funkcjonariusza, jak również przesłanie notatki z przeprowadzonej z nim rozmowy dyscyplinującej oraz opinii rady

prawnego
ANALIZY

zgodnie z którą w przedmiotowej sprawie nie doszło do realizacji ustawowych znamion przestępstwa z art. 231 § 1 kk.

Za bardzo niepokojącą należy uznać także informację odnośnie złożenia przez tymczasowo aresztowanych pisemnych oświadczeń o braku negatywnego wpływu na ich samopoczucie, które mogło wywołać osadzenie w celi przeludnionej oraz niezgłaszania jakichkolwiek roszczeń z tym związanych. Przede wszystkim stosunek podrzędności właściwy dla relacji osadzony-funkcjonariusz budzi podejrzenie, iż osadzeni podpisali oświadczenia z obawy przed wyciągnięciem wobec nich negatywnych konsekwencji. Ponadto podpisanie tego typu oświadczeń może u osadzonych wywołać błędne przekonanie o rezygnacji z prawa do złożenia pozwu przeciwko Skarbowi Państwa z tytułu osadzenia ich w warunkach przeludnienia bez jednoczesnego wydania stosownej decyzji i zagwarantowania im praw wymienionych w art. 110 §2h-2i kkw.

Zauważyć należy także, iż złożenie przez osadzonych omawianych oświadczeń jest irrelevantne z punktu widzenia zobowiązania dyrektora do wydania decyzji o umieszczeniu osadzonych w warunkach poniżej 3m² na osobę. Art. 110 kkw nie przewiduje żadnych wyjątków od obowiązku wydania takiej decyzji, gdyż stanowi ona formalną gwarancję, że skazany lub tymczasowo aresztowany nie będzie osadzony w przeludnionej celi dłużej niż zezwalają na to obowiązujące przepisy, zrealizowane zostaną przysługujące mu w tym okresie prawa do dłuższego spaceru, dodatkowych zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, a także nieosadzania w warunkach przeludnienia przez okres 180 dni od zakończenia tego okresu.

W odniesieniu do kwestii osadzenia w celi nr 37 o powierzchni 28 m² dziesięciu osób oraz informacji Pana Dyrektora o podjęciu decyzji o przemieszczeniu jednego osadzonego do pomieszczenia nr 29, które przystosowano do potrzeb celi mieszkalnej jednoosobowej uprzejmie proszę o przesłanie dokumentacji fotograficznej obrazującej warunki panujące we wskazanym pomieszczeniu, wskazanie jego powierzchni oraz wcześniejszego przeznaczenia. Ponadto proszę o podanie konkretnej daty przeniesienia osadzonego do pomieszczenia nr 29 oraz wykazu z systemu Noe Net potwierdzającego zmniejszenie w tym dniu stanu osobowego celi nr 37.

Poruszając problem przeprowadzania kontroli osobistej osadzonych w pomieszczeniu monitorowanym pragnę zaznaczyć, że udzielonym przez Pana Dyrektora wyjaśnieniom o zobowiązaniu funkcjonariusza pełniącego służbę na posterunku bramowego do wyłączania kamery na czas przeprowadzania kontroli osobistej zaprzecza udostępnione przedstawicielom Krajowego Mechanizmu Prewencji nagranie z przeprowadzonej kontroli. Z nagrania wynika, iż na czas kontroli osobistej osadzonego kamera została włączona, a nie, jak zapewniał Pan Dyrektor, wyłączona (załącznik nr 1 – kopia nagrania). Nagranie stanowi również potwierdzenie zawartego w raporcie z wizytacji wniosku o przeprowadzaniu kontroli osobistych, w kierowanej przez Pana jednostce, w warunkach naruszających prawo do intymności osób pozbawionych wolności (załącznik nr 2 – zrzut z ekranu). W związku z powyższym przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji ponawiają zalecenie przeprowadzania kontroli osobistych wyłącznie w pomieszczeniach niemonitorowanych lub wyposażenia kamery w funkcję maskowania intymnych części ciała.

Przechodząc do kwestii udostępnienia osadzonemu kodeksu karnego wykonawczego z nieaktualnym stanem prawnym oraz wyjaśnień udzielonych w odpowiedzi na Raport, zgodnie z którymi sytuacja taka była spowodowana dokonywaniem przez osadzonego analizy porównawczej poprzedniego i obecnie obowiązującego stanu prawnego pragnę nadmienić jedynie, że dla przeprowadzenia tego typu analizy wymagany jest równoczesny dostęp do zmienionych, jak i obowiązujących regulacji prawnych. Natomiast podczas wizytacji osadzony miał dostęp jedynie wersji kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji podtrzymują zawarte w raporcie stanowisko dotyczące kwaterowania osadzonych zdrowych w izbach chorych. Pomimo niewątpliwych problemów z rozmieszczeniem skazanych wynikających z poziomu zaludnienia jednostek penitencjarnych oraz konieczności zapewnienia wszystkim osadzonym normy 3m^2 powierzchni mieszkalnej stałe lub nawet czasowe przekształcanie izb chorych w cele mieszkalne należy uznać za niedopuszczalne. Izby chorych stanowią pomieszczenia o szczególnym przeznaczeniu, a zatem powinny być one niezwłocznie dostępne i odpowiednio przygotowane na występujące u osadzonych przypadki zachorowań. Wymóg ten nie jest w jednostce zachowany z uwagi na fakt, iż, zgodnie z udzielonymi przez Pana Dyrektora

wyjaśnieniami, w sytuacji stwierdzenia choroby u osadzonego podejmowane są dopiero czynności mające na celu stworzenie możliwości zakwaterowania go w izbie chorych.

Występujące dotychczas w Areszcie Śledczym w Chełmnie sporadyczne przypadki chorób osadzonych również nie uzasadniają wykorzystywania izby chorych niezgodnie z przeznaczeniem. Ewentualnego zachorowania przez osadzonego nie jest bowiem w stanie przewidzieć ani pan Dyrektor, ani Kierownik Ambulatorium.

W odniesieniu do kwestii przekształcenia świetlicy w celę mieszkalną uprzejmie proszę o przesłanie danych obrazujących w jakim wymiarze czasowym od stycznia 2010 r. do końca pierwszego półrocza roku 2013 świetlica była wykorzystywana zgodnie z przeznaczeniem.

Mając na uwadze przedstawione w argumenty, na podstawie art. 22 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, ponownie proszę o natychmiastowe wyeliminowanie stwierdzonych naruszeń.

2 protokółem

DYREKTOR ZESPOŁU

Justyna Róża Lewandowska
Justyna Róża Lewandowska

Załącznik 2 - płyta CD + 2 klatki z ekranu

Do wiadomości:

- 1) Dyrektor Generalny Służby Więziennej

gen. Jacek Włodarski
ul. Rakowiecka 37a
02-251 Warszawa

1731407

- 2) Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Bydgoszczy

płk. Dariusz Szatkowski
ul. Wały Jagiellońskie 4
85-128 Bydgoszcz

1731408